

РЕЦЕНЗИЯ
НА ДИСЕРТАЦИЯТА НА ЛЮБЕН ВЛАДИМИРОВ
ВИТАНОВ НА ТЕМА “ПОЗИТИВНА ПЕДАГОГИЧЕСКА
СТРАТЕГИЯ В ЧАСА НА КЛАСА ” ЗА ПРИСЪЖДАНЕ НА
НАУЧНАТА СТЕПЕН “ДОКТОР НА НАУКИТЕ” ПО
ПРОФЕСИОНАЛНО НАПРАВЛЕНИЕ 1.2. ПЕДАГОГИКА,
ОБЛАСТ НА ВИСШЕ ОБРАЗОВАНИЕ 1.
ПЕДАГОГИЧЕСКИ НАУКИ

Изготвил рецензията:

Проф. д-р Илиана Христова Мирчева
Софийски университет “Св. Климент Охридски”
Факултет по науки за образованието и изкуствата
Катедра Начална училищна педагогика

Дисертацията на Любен Владимир Витанов е посветена на проблем, който е слабо проучван в българската научна литература.

Дисертационният труд е оформен според всички правила на едно научно изследване с теоретико-експериментален характер. Разработен е в рамките на 289 страници и е структуриран в уводна част, седем глави, заключение и изводи. Библиографията обхваща богат набор от литературни източници (318 източника) на кирилица и на латиница, което дава възможност на автора да разгърне теоретичната част на изследването на солидна основа.

Още в уводната част са формулирани целта, задачите и хипотезата на изследването. Описан е основния методически инструментариум. Подбраните методи са разнообразни и адекватни на проведеното изследване. Направена е добра обосновка на необходимостта от проучването на темата. Авторът прави задълбочена научна обосновка на разглежданата тема.

В първа глава е направена характеристика на мястото на часа на класа в системата на училищното образование. Изяснени са основни понятия, представена е същността и основните

характеристики на часа на класа, описани са рамковите изисквания, правата и задълженията на класния ръководител, разгледана е ролята на учениците като основни участници в часа на класа, прави се характеристика на взаимодействието на класния ръководител с родителите, описани са възможностите за взаимодействие на класния ръководител с институциите. Така теоретичния анализ обхваща всички участници в процеса на работа, свързана с часа на класа. Текстът е много добре онагледен с фигури и таблици.

Втора глава е посветена на проблема за педагогическите стратегии, които биха могли да се използват в часа на класа. Тук е представена същността на понятието педагогическа стратегия, изброени са нейните компоненти, направена е характеристика на видовете педагогически стратегии. Представен е модел на позитивна педагогическа стратегия в часа на класа – нейната същност, възможности за подбор и структуриране на учебно съдържание, описани са позитивни подходи за възпитание и управление на класа, посочва се мястото на стратегията в пирамидата на ученето.

В трета глава е направен анализ на възможностите за възпитание и управление на часа на класа. Обърнато е внимание на усвояването на правила от учениците, описват се видове правила и концепции за усвояване на правила от учениците. Направена е характеристика на развитието на класа като общност. Посочени са подходи за развитието на училищната общност. Разгледано е значението на позитивната педагогическа стратегия при наличието на общност от ученици. Представени са възможностите за развитие на личността на учениците и за стимулиране на детската интелигентност, за формиране на Аз-концепция, самооценка и Аз-ефективност в часа на класа. Обърнато е внимание и на включване на учениците в процеса на самоуправление. Направен е анализ на рисковите фактори върху учениците в часа на класа.

В четвърта глава е обърнато внимание на обучението за формиране на компетентности в часа на класа. Изяснени са основните понятия, представени са техните основни характеристики. Описан е авторски модел за формиране на компетентности в часа на класа.

В пета глава са описани подробно методи и техники на обучение, които могат да намерят приложение в работата в часа на класа. Представени са същността и основните характеристики на описаните понятия.

В шеста глава се прави анализ на възможностите за организация и планиране на часа на класа. Описани са организационни форми на обучение, вариантите за планиране на работата в часа на класа и за планирането на класната среда.

В седма глава е представен анализа на резултатите от емпиричното изследване. Описана е организацията на изследването. Формулирани са критерии и показатели, според които да се направи анализа.

Представено и анализирано е диагностично изследване с 3376 ученика от 24 селища (столица, големи, средни по големина и малки градове, села). Описани са диагностичните процедури.

Правят се констатации относно ефективността на разработената педагогическа стратегия.

В заключение би могло да се обобщи, че трудът на доц. д-р Любен Владимиров Витанов на тема „Позитивна педагогическа стратегия в часа на класа“ има следните положителни страни:

- В увода е направена много логична обосновка за необходимостта от проучването.
- Разработката е добре структурирана.
- Авторът показва богата осведоменост по проблема. Задълбочено са анализирани голям брой литературни източници на кирилица и латиница. Компетентно са представени и обобщени различни авторови гледни точки.
- Доц. Витанов откроява значими аспекти по разглежданата проблематика, което му позволява да постави върху солидна основа своето изследване.
- Съществува логична връзка между теоретичното проучване и авторското емпирично изследване.
- Създаден е авторски модел за позитивна педагогическа стратегия в часа на класа с четири основни компонента:

подбор и структуриране на учебно съдържание; подбор на методи и техники на възпитание, обучение и управление на класа; годишно планиране и оценяване и рефлексия.

- Моделът включва система от педагогически теми, задачи и дейности в основни сфери от интердисциплинарния комплекс на образованието. Разработено е конкретно учебно съдържание. В него са представени теми, подходящи за часа на класа, подробно са описани задачи и дейности, в рамките на които се предвиждат варианти за развитие на основни компетентности у учениците. Положителен акцент е, че моделът предполага по-активно участие на учениците в процеса на обучение и възпитание.
- Проведено е мащабно диагностично изследване с 3376 ученика от 24 селища от различен тип (столица, големи, средни по големина и малки градове, села).
- Позитивната педагогическа стратегия е апробирана в период от 8 години. Нейната ефективност е потвърдена по 15 критерия.
- Съществува добър синхрон между количествения и качествения анализ на резултатите. Анализът е добре онагледен с графики. Резултатите от анализа потвърждават издигнатата в началото на изследването хипотеза.
- Направените изводи следват логично от направеното теоретично и емпирично изследване.
- Работата е написана на висок стил.

Към рецензирания труд биха могли да се отправят следните забележки и препоръки:

- Възможно е обогатяване на литературния обзор в първа глава с повече източници.
- При описанието на педагогическия модел за позитивна стратегия на часа на класа в отделните глави е подходящо да се посочи, че това е авторска

конструкция. В противен случай читателят остава с впечатление, че това е част от литературния обзор.

- Необходимо е да се посочи бройката на учениците, които са включени в контролните и в експерименталните класове.
- В приложение да се дадат използваните тестови задачи.
- Да се включи в приложение протокола от проведеното наблюдение.

Заклучение

Доц. д-р Любен Витанов ни представя богат по съдържание дисертационен труд на тема „Позитивна педагогическа стратегия в часа на класа“. В него прецизно извършеният теоретичен анализ се допълва с богато емпирично изследване. Обобщенията, формулирани в труда могат да послужат като отправна точка за обогатяване на педагогическата теория и практика.

Авторът представя и автореферат, който в рамките на 60 страници включва най-съществените и значими моменти от дисертацията.

Доц. Витанов има голям брой публикации (25 броя, от които 9 научни публикации – монография, студии, статии) по проучваната тема, с което е изпълнено изискването на нормативните документи.

Въз основа на посочените предимства на дисертационния труд на тема „Позитивна педагогическа стратегия в часа на класа“ предлагам на Научното жури да присъди на доц. д-р Любен Владимиров Витанов научната степен „доктор на науките“ по професионално направление 1.2. Педагогика, област на висше образование 1. Педагогически науки.

София, 20.05.2021 г.

(проф. д-р Илиана Мирчева)